

Reactie op de concept Wet collectieve warmtevoorziening, 29 juli 2020

Vraag 1 - Wilt u reageren op de Wet collectieve warmtevoorziening? Dan kunt u hier uw reactie geven:

Eerst isoleren en dan pas een warmtenet aanleggen

Het wetsvoorstel stelt alleen eisen aan de CO2 besparing per eenheid geleverde warmte (artikel 2.16). Het wetsvoorstel zet in op een CO2 besparingsnorm per eenheid geleverde warmte in plaats van per m3 verwarmde ruimte. Zo heeft het warmtebedrijf geen prikkel om de warmtevraag omlaag te brengen. De beste besparing in CO2 wordt bereikt door minder warmte te gebruiken. Als de bebouwde omgeving beter geïsoleerd wordt, levert dat onmiddellijk een besparing in CO2 op.

Daar komt bij dat als de warmtevraag van de bebouwde omgeving lager is, de temperatuur van het warmtenet omlaag kan. CO2-arme bronnen zijn geschikt voor warmtenetten van lage temperatuur. Alleen als in de toekomst alle bronnen van restwarmte gebruikt worden, lijkt het doel haalbaar van 95% minder CO2 uitstoot ten opzichte van 1990. Bovendien, bij een lage temperatuur gaan de energieverliezen van het warmtenet omlaag.

De CO2 besparingseis zou daarom niet moeten gelden per eenheid geleverde warmte, maar per m3 verwarmde ruimte. Door zo'n besparingseis op te nemen in artikel 2.16 worden de warmtebedrijven mede verantwoordelijk voor de realisatie van een goede isolatie van de bebouwde omgeving waaraan ze warmte leveren. De warmtebedrijven hebben er in dat geval belang bij dat goed geïsoleerd wordt. De warmtebedrijven kunnen dan zorgen voor de vereiste CO2 besparing niet alleen door steeds meer gebruik te maken van CO2-arme energiebronnen, maar ook door mee te helpen om de bebouwde omgeving beter te isoleren.

Horizon voor CO2 besparingen moet 2050 zijn en niet 2030

Het wetsvoorstel hanteert nu een veel te korte horizon voor de normen voor CO2 besparing. De CO2 besparingseis in artikel 2.16 geldt maar voor een periode van tien jaar tot en met 2030. Dat is veel te kort. Als er maar tot 2030 eisen gesteld worden ten aanzien van de CO2 besparing, hoe is dan geborgd dat in 2050 de klimaatdoelen van 95% CO2 besparing ten opzichte van 1990 gehaald worden?

Artikel 2.16 zou minimaal eisen moeten stellen voor de beperking van de CO2 uitstoot tot en met 2050. Nederland staat immers voor de opgave om in 2050 95% minder CO2 uit te stoten ten opzichte van 1990. Een warmtebedrijf kan daarbij in dit voorstel een exclusief recht krijgen van wel 30 jaar. Bovendien is de levensduur van een warmtenet heel lang. Veel langer dan de tien jaar die nu gereguleerd worden in artikel 2.16. Daarom zou artikel 2.16 liefst CO2 besparingseisen moeten stellen op een termijn die gelijk staat aan de gemiddelde levensduur van een warmtenet, maar minimaal tot en met 2050.

Alleen door in artikel 2.16 de eisen voor de CO2 uitstoot vast te leggen tot en met 2050, heeft het zin dat het warmtebedrijf in het kavelplan uitwerkt hoe de CO2 besparingsnormen uit artikel 2.16 gehaald kunnen worden (artikel 2.11.2.b).

Door de eisen voor de CO2 uitstoot vast te leggen tot en met 2050, is het warmtebedrijf gehouden voorafgaand aan de aanleg uit te werken hoe die besparingen gerealiseerd kunnen worden. Dat is van belang voor het behalen van de klimaatdoelen. De aanleg van een warmtenet vergt zeer grote investeringen. Aanpassing of vervanging vóór het einde van de levensduur is niet goed voorstelbaar. Zodoende moet vooraf duidelijk zijn of en hoe de aanleg van een warmtenet kan helpen de klimaatdoelen te behalen.

Wenselijk is dat het warmtebedrijf alleen een exclusief recht kan krijgen binnen een warmtekavel als het warmtebedrijf een goed doordacht plan indient op basis waarvan de CO2 besparing van 95% gerealiseerd kan worden in 2050. Als een warmtebedrijf een exclusief recht krijgt van dertig jaar, dan loopt dat exclusieve recht door tot en met 2050. Zodoende is het nodig dat het warmtebedrijf voorafgaand aan gunning duidelijk maakt hoe de besparing van 95% gerealiseerd kan worden in 2050 (artikel 2.11.2.b).

Daarbij verliezen warmtebedrijven in het huidige voorstel pas hun alleenrecht als ze een periode van vijf jaar niet voldoen aan de CO2 besparingsnorm en als er een alternatief warmtebedrijf beschikbaar is (artikelen 2.5.1.3 en 2.5.3). De prikkel voor warmtebedrijven om de CO2 besparingsnorm te halen zou sterker moeten zijn. Op zijn minst zou het mogelijk moeten zijn voor individuele huishoudens om zich eerder af te laten sluiten van het warmtenet als het warmtebedrijf de CO2 besparingsnorm niet haalt. Op die manier heeft het warmtebedrijf een duidelijke verantwoordingsplicht jegens haar afnemers.

Wetsvoorstel houdt Nederland verslaafd aan niet-circulaire warmtebronnen

Met de voorgestelde beperkte CO2 besparingsnorm valt te verwachten dat voorlopig met name warmtenetten van hoge temperatuur aangelegd zullen worden (minimaal 70 graden leveringstemperatuur). Zo is Amsterdam van plan om het grootste deel van de stad aan te sluiten op een warmtenet van hoge temperatuur op basis van de belofte van Vattenfal dat het warmtenet in de toekomst zal worden verduurzaamd. Terwijl in het geheel niet duidelijk is hoe die belofte gerealiseerd kan worden. Op warmtenetten van hoge temperatuur zijn CO2-arme warmtebronnen immers niet goed aan te sluiten. Denk aan circulaire bronnen van restwarmte uit datacenters of warmte uit oppervlaktewater of rioolwater. Dat staat ook in de toelichting van deze conceptwet. Zodoende zijn warmtenetten van hoge temperatuur afhankelijk van de verbranding van fossiele brandstoffen of van afval (AKA grondstoffen). Als CO2-arme warmtebronnen niet zijn aan te sluiten, hoe kan dan gezorgd worden voor geleidelijke CO2 besparing? Dat is niet voorstelbaar. Bovendien is er bij dit soort warmtenetten ook nog eens sprake van energieverlies. Ook dat staat in de toelichting. Oftewel ze zijn inefficiënt. Ook is niet goed voorstelbaar hoe het mogelijk is om met inefficiënte warmtenetten de klimaatdoelen te gaan halen.

Er is een risico dat het wetsvoorstel in de huidige vorm ertoe leidt dat Nederland voor de verwarming van de bebouwde omgeving nog lange tijd vooral gebruik zal blijven maken van fossiele energie en andere niet circulaire vormen van energie, zoals restwarmte afkomstig uit de verbranding van afval. Dat is ongewenst. Het is onwaarschijnlijk dat Nederland met dit wetsvoorstel voor de bebouwde ruimte de klimaatdoelen kan halen. Het wetsvoorstel moet dan ook worden aangepast met strengere duurzaamheidsnormen met een termijn tot minimaal 2050.

2. In het wetsvoorstel wordt het aangewezen warmtebedrijf integraal verantwoordelijk gehouden voor een efficiënte (betaalbare) en betrouwbare warmtelevering binnen een specifiek warmtekavel. Om die systeemverantwoordelijkheid in te kunnen vullen dient het warmtebedrijf het economisch eigendom te bezitten van tenminste het warmtenet van het collectieve warmtesysteem. De vraag luidt: onder welke voorwaarden kan de integrale verantwoordelijkheid voor de warmtelevering worden ingevuld, indien het warmtenet niet in eigendom is van het aangewezen warmtebedrijf?

De overheid zou zelf de warmtenetten moeten beheren. Op die manier kan de overheid zelf zorgen voor zodanige randvoorwaarden dat warmtenetten open gesteld kunnen worden voor alle beschikbare warmtebronnen. De overheid zou producenten van restwarmte die nu ongebruikt verloren gaat, moeten stimuleren tot het leveren van hun restwarmte via het warmtenet. De overheid is sowieso verantwoordelijk dat de gebouwde omgeving van warmte wordt voorzien. Door een splitsing te maken tussen de leveranciers van warmte en het beheer van het warmtenet is er meer concurrentie mogelijk tussen leveranciers van warmte. Dat leidt tot meer leveringszekerheid.

3. In vervolg op de vorige vraag, indien het warmtenet niet in eigendom is van het aangewezen warmtebedrijf, dan zou het warmtenet van een collectief warmtesysteem in principe (ook) verzorgd kunnen worden door een netwerkbedrijf dat gelieerd is aan de publieke netbeheerder voor elektriciteit en gas. Het netwerkbedrijf dient hierbij te voldoen aan Europese regels en nationale regels voor het onafhankelijk netbeheer voor elektriciteit en gas. De vraag luidt: aan welke (aanvullende) voorwaarden zou een netwerkbedrijf moeten voldoen indien zij het warmtenet van een collectief warmtesysteem verzorgt?

Het netwerkbedrijf zou overzicht moeten houden op de CO₂ besparing van alle aanbieders van warmte tezamen voor het betrokken warmtenet. Het netwerkbedrijf zou moeten zorgen dat het warmtenet open staat voor alle duurzame aanbieders van warmte. De aansluiting van iedere nieuwe aanbieder van restwarmte zou moeten leiden tot besparing van de CO₂ uitstoot van het gehele warmtenet. Als er geen sprake is van netto besparing van de CO₂ uitstoot voor het warmtenet als geheel, zou aansluiting ook mogelijk moeten zijn als er sprake is van andere duurzaamheidswinst zoals een verlaging van de uitstoot van stikstof of het verder sluiten van grondstofcycli.

4. In de praktijk zullen zich situaties voor doen waarbij een nieuw warmtekavel wordt ontwikkeld naast een bestaand warmtekavel of dat naastliggende warmtesystemen naar elkaar toe groeien. In het wetsvoorstel zijn regels opgenomen over zogeheten derdentoeegang van (nieuwe) bronnen tot een warmtesysteem (overgenomen uit de huidige Warmtewet). De vraag luidt: welke nadere regels voor toegang tot warmtesystemen zijn wenselijk om koppeling van warmtesystemen van verschillende warmtebedrijven mogelijk te maken?

Koppeling zou toegestaan moeten worden als dat leidt tot een netto CO₂ besparing voor de samengevoegde warmtesystemen. Als koppeling niet leidt tot CO₂ besparing maar zelfs tot netto een hogere CO₂ uitstoot, zou koppeling niet toegestaan moeten zijn. Bij een gelijkblijvende CO₂ uitstoot zou koppeling mogelijk moeten zijn als dit leidt tot meer leveringszekerheid of tot andere duurzaamheidswinst zoals een verlaging van de uitstoot van stikstof of het verder sluiten van grondstofcycli.